

Pedagoginen kirjoittaminen

- Miten kirjoittaa pedagogisia asiakirjoja OPS:n hengessä?

Jyväskylä syksy 2016 osa 2

Sirpa Oja sirpa.oja@valteri.fi

www.valteri.fi

Temperamentti

- **Aunola: Temperamentti** tarkoittaa yksilöllisiä toiminta- ja reaktiomalleja, jotka ilmaantuvat varhain ja joilla on biologinen pohja.
- – suhteellisen pysyviä ja muuttumattomia, yksilölle luonteenomaisia reaktiotapoja
- – säilyy läpi elämän vaikka ilmiasu voi muuttua persoonallisuuden kehittyessä
- Vaikuttaako lapsen ja nuoren temperamentti teksteihin ja esim. sanalliseen arviointiin? Mitä arvioimme, temperamenttia, vai jotain muuta?

www.valteri.fi

Temperamenttipiirteitä Keltikangas-Järvinen 2006

- **Aktiivisuus** tarkoittaa sitä voimaa tai nopeutta, millä ihminen tekee sen, mitä tekee
- **Häirittevyys** tarkoittaa sitä, kuinka helposti ihmisen huomio- ja keskittymiskyky häiriintyy muiden asioiden ja ärsykkeiden takia.
- **Sinnikkyys** tarkoittaa sitä, kuinka peräänantamaton ihminen on ja kuinka kauan hän jaksaa panostaa esim. opeteltavaan asiaan kunnes se sujuu.
- **Emotionaalinen intensiivisyys**
Tarkoittaa sitä voimaa, jolla ihminen ilmaisee tunteitaan ja mielialojaan. esim.
- **Mieliala** Tarkoittaa sitä, miten helposti ihminen kokee ahdistusta ja stressiä, onko hän pääosin iloisella mielellä vai pikemminkin pessimistinen ja huonotuulinen tai alakuloinen.
- **Estyisyys** Tarkoittaa sitä, kuinka varauksellisesti yksilö suhtautuu uusiin asioihin ja ihmisiin ja missä määrin hänen ensimmäinen reaktionsa uudessa tilanteessa on vetäytyminen lähestymisen sijaan.
- **Sosiaalisuus** Tarkoittaa sitä, miten mielenkiintoisena ihminen pitää toisia ihmisiä ja miten palkitsevaa hänelle on toisten ihmisten seura. Huom. **El tarkoita sosiaalisia taitoja!**

www.valteri.fi

Temperamenttiltaan **aktiivisille, helposti häiriintyville ja vähäistä sinnikkyyttä** osoittaville lapsille muita tyyppilisempää tehtävää välttelevä –toiminta oppimistilanteissa

Erityisesti ujot ja uusiin tilanteisiin varauksella suhtautuvat alttiita kielteisen minäkuvan kehittymiselle?

Oppilaan temperamentti voi vaikuttaa 1/3 arviointiin!

Kaisa Aunola, Temperamenttiltaan erilaisten lasten oppiminen ja oppimisen tukeminen. 23.9.2016 oppimisen ja kasvun tuen päivät. JKL.

www.valteri.fi

Temperamentti ja oppiminen

- Mikään temperamenttipiirre ei sinällään ole hyvä tai huono
- Silti tutkimusten mukaan temperamentti vaikuttaa koulumenestykseen (esim. Mullola, 2012)
- –Helpon temperamentin omaavien oppilaiden älykkyyttä ja osaamista yliarvioidaan ja vaikean temperamentin omaavien oppilaiden osaamista puolestaan aliarvioidaan
- –Tämä näkyy kouluarvosanoissa / arvioinneissa

www.valteri.fi

Temperamenttiprofiilin yhteys kognitiivisiin valmiuksiin ja koulutaitoihin 1. luokalla (VALO)?

- Temperamenttiltaan erilaiset lapset eivät eronneet toisistaan
  - älykkyydeltään
  - sanavarastoltaan
  - kirjaintuntemukseltaan
  - lukujonotaidoiltaan
- Temperamenttiltaan erilaiset lapset eivät eronneet toisistaan matematiikan taidoiltaan ensimmäisen luokan alussa tai lopussa
- Temperamenttiltaan haastavilla lapsilla oli heikompi lukutaito 1. luokan syksyllä kuin temperamenttiltaan helpoilla lapsilla mutta eroa ei ollut havaittavissa enää 1. luokan keväällä

www.valteri.fi

Temperamentin yhteys työskentelytapoihin?

Työskentelytavat = lapselle ominainen tapa kohdata ja toimia oppimistilanteissa

- tehtäväsuuntautuneisuus vs. tehtävää välttävä käyttäytyminen
- passiivisuus / avuttomuus
- ahdistuneisuus
- hallintasuuntautuneisuus

Työskentelytapojen tiedetään vaikuttavan oppimistuloksiin

- tehtäväsuuntautunut toiminta ja hallintasuuntautunut suhtautuminen haasteisiin yhteydessä myönteisiin oppimistuloksiin
- ahdistuneisuus ja tehtävää välttelevä –toimintatapa yhteydessä hitaampaan taitojen kehitykseen

www.valteri.fi

Pohdittavaa varhais- ja alkuopetuksen näkökulmasta..

- Missä määrin 'tuntiosaaminen' tai 'tuntiaktiivisuus' mittaavat osaamista, missä määrin puolestaan pikemminkin oppilaan synnynnäistä temperamenttia (*Keltikangas-Järvinen, 2006*):
  - toinen reagoi heti, toinen pohtii pitkään
  - toinen on ujo, toinen haluaa vastata aina
- Missä määrin koulu- / oppimisympäristö ja osaamisen arvioinnit ovat tasapuolisia erilaisen temperamentin omaaville lapsille?
  - Toinen sietää häiriötekijöitä, toinen vaatii keskittymisrauhaa
  - Toinen pystyy istumaan pitkiä aikoja paikoillaan, toinen on toiminnallisempi
  - Toinen tekee ryhmätöitä mielellään ja osallistuu aktiivisesti tunnilla, toinen prosessoi mieluummin asioita ensin itsekseen ja osoittaa osaamistaan vaikkapa kirjoittamalla
  - Jne.
- Kuinka tarjota onnistumiskokemuksia kaikille temperamentista riippumatta?

www.valteri.fi

JKL OPS 2016

- Osaamis-/taitotasokuvaukset luokille 1 – 2, 3-6, 7-9
  - Opettajan työn suunnittelun ja arvioinnin työkaluja
  - Työkalu oppilaan tuen tarpeen tunnistamiseen
    - Tarkemmat tavoitteet ja **sisällöt** OPS perusteissa
    - Perusopetus: <http://www.jyvaskyla.fi/opetus/perusopetus/opetussuunnitelma>
    - Esiopetus: <https://peda.net/opetussuunnitelma/ksops/jkleops>
  - Arviointikeskustelujen työkalu

www.valteri.fi

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Erja Vitikka (OPH):

Laaja-alaisen osaamisen alueet ovat tavoitteita, joihin jokaisen oppiaineen tulee osaltaan pyrkiä. Vuosiluokkakokonaisuuksittain täsmennetään kunkin laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ko. vuosiluokilla. Esim. vuosiluokilla 3-6 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen –osaamisen osalta todetaan, että ”oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä”. **Laaja-alaisen osaamisalueiden tavoitteet ovat siis selkeästi opetukselle asettuja tavoitteita, eivät oppilaalle asetettuja oppimistavoitteita.** Tästä syystä laaja-alaisen osaamisen alueita ei myöskään suoraan arvioida etenkin todistusten yhteydessä lukuvuoden päätteeksi.

Perusopetusasetus edellyttää, että lukuvuoden päätteeksi annetaan todistus, jossa arvioidaan oppiaineittain, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Tämä sitoo lukuvuosiarvioinnin oppiaineisiin, joiden tavoitteisiin arviointi perustuu. Tämän lisäksi arvioinnissa käytetään tukena arvioinnin kriteereitä (6. luokan päätteeksi ja päättöarvioinnissa), jotka niin ikään on laadittu oppiaineiden tavoitteiden pohjalta. **Laaja-alaisen osaamisen alueita on liitetty kuhunkin oppiaineen tavoitteeseen, jotta yhteys oppiaineiden ja laaja-alaisen osaamisalueiden välillä olisi näkyvä, mutta arviointi tehdään suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin, ei laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.**

www.valteri.fi

- **Lukuvuoden aikana toki on hyvä antaa oppilaille ohjaavaa palautetta suhteessa laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.** Laaja-alaisen osaamisen tavoitteissa on paljon esim. työskentelyyn liittyviä tavoitteita, jotka osaltaan harjaannuttavat oppilaiden työskentelytaitoja ja sen myötä niistä **voi palautetta antaa.** Näiden osalta emme ole perusteissa tehneet täsmällisiä linjauksia, vaan **palautteen antamisesta voidaan päättää paikallisesti.** Mutta lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi ja päättöarviointi tehdään oppiaineittain suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin, ja näiltä osin laaja-alaista osaamista ei siis arvioida.

www.valteri.fi

Välitehtävä

- Työstä lapsen/oppilaan pedagogista asiakirjaa huomioiden koulutuksessa esiin nostetut näkökulmat. Kirjaa prosessissa sinua askarruttaneet asiat ja heränneet kysymykset. Tuo huomiosi ja kysymyksesi mukanasasi seuraavalle koulutuskerralle.
- Käy tutustumassa OPH:n mallilomakkeisiin ja esitä halutessasi kouluttajalle niistä kysymyksiä.

www.valteri.fi

Ryhmätyöskentely

1. Hakeutukaa ryhmiin pöytäkunniksi:
  - Vaka ja esiopetus
  - 1-2 lk
  - 3 -6 lk
  - 7-9 lk
  - Toiminta-alueittain

2. Jakakaa huomionne ja kysymyksenne ja pohtikaa ratkaisuja yhdessä
Kouluttaja kiertää pöydissä konsultoiden tarvittaessa

3. Kirjatkaa OPS:iin liittyvät kysymyksenne tai lomakkeiden työstämiseen liittyvät huomionne erilliselle paperille. Kouluttaja toimittaa ne Sirpa Orellille

www.valteri.fi

Dokumenttien arkistointi

- Dokumentit arkistoidaan siellä, missä ne laaditaan
- Sähköinen arkistointi mahdollisuuksien mukaan
- 10 vuotta oppivelvollisuusajan päättymisen jälkeen
  - Pedagoginen arvio
  - Oppimissuunnitelma (allekirjoitettu paperidokumentti yksikön arkistoon)
  - Pedagoginen selvitys
  - HOJKS (allekirjoitettu paperidokumentti yksikön arkistoon)
  - oppilashuoltokertomukset
- 20 vuotta oppivelvollisuusajan päättymisen jälkeen
  - Kiusaamiseen ja väkivallantekoon liittyvät dokumentit

www.valteri.fi

Mitä kirjataan HOJKSin lopussa olevaan rekisteröinti/arkistointi kohtaan?

Kohtaan kirjataan rekisterin nimi ja muoto. Asiakirja on rekisterissä niin kauan kuin se on tietojen käytön kannalta perusteltua. Arkaluontoiset tiedot on poistettava rekisteristä välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle ei ole perustetta. (Henkilötietolaki 11 ja 12 § 2. mom). Asiakirjat ovat analogisessa muodossa paperilla ja mikrofilmillä. Digitaalisessa muodossa ne ovat sähköisillä tietovälineillä Arkistoinnista määrätään opetuksen järjestäjän arkiston muodostussuunnitelmassa. Suunnitelmassa määritellään asiakirjojen säilytysajat ja -tavat, mitkä myös kirjataan tähän kohtaan. (Kts. Kunnallisten asiakirjojen säilytysajat, Opetustoimi. Kuntaliiton verkkojulkaisu 2010)

www.valteri.fi

Lopullisuus

- Kirjoita aina niin, että voit kuvitella oppilaan lukevan kirjoittamasi aikuisena
- Tekstit säilyvät koko elämäniän, niihin voi halutessaan palata, muisti ei vääristä niitä
- Nuku aina ainakin yhden yön yli, lue uudelleen, korjaa ja harkitse kannattaako nukkua toinenkin yö ennen tekstin virallistamista

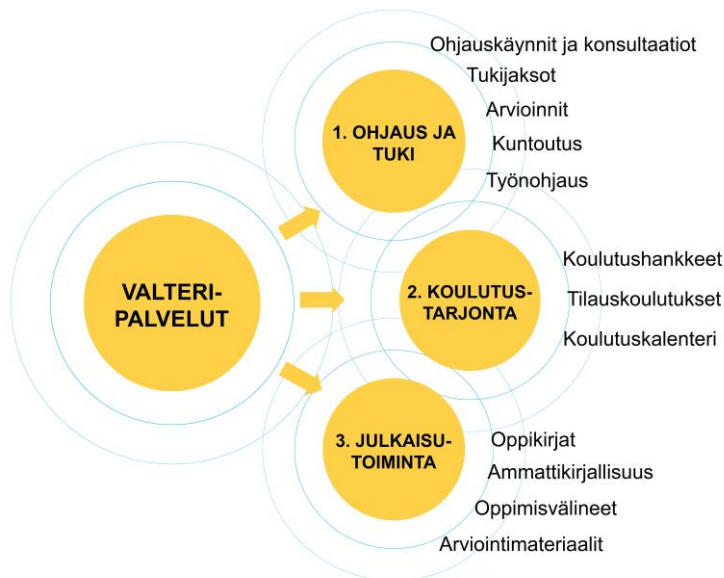
www.valteri.fi

Eettinen näkökulma teksteihin

- Millaisen tarinan lapsesta ja nuoresta tekstit kertovat?
- Kirjoittajalla on vastuu siitä, ettei hän kirjoita tai nimeä lasta pelkän tuntuman pohjalta
- Oppilaan ja huoltajan osallisuus – toteutuuko?

www.valteri.fi

www.valteri.fi